

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (مباحث الفاظ)

واجب تعیینی و تخییری ۲

جلسه ۷۶

استاد نجارزاده

واجب تخییری

تخییر عقلی (جامع ماهوی): گاهی افراد واجب تخییری دارای جامع ماهوی هستند. بدین معنی که در خارج حقیقتا وجود دارد، مانند انسان که دارای افراد در خارج می‌باشد. در این صورت مکلف عقلا مخیر است هر کدام از واجب تعیینی کلی را انجام دهد. مانند درخواست استاد از شاگردش: «اشتر قلما»؛ که این قلم جامع بین انواع قلم است.

تخییر شرعی (جامع انتزاعی): اگر جامعی وجود نداشت مانند: خصال کفاره روزه، امر یا متوجه یک عنوان انتزاعی است مانند: «اوجد احد هذه الامور»؛ یا متوجه هر یک از آنها به نحو مستقل است ولی بواسطه کلمه (أو) مانند: «صم أو اطعم أو اعتق»؛ یک جامع انتزاعی است که در این صورت تخییر شرعی می‌باشد.

اقسام تخییر شرعی:

گاهی تخییر بین متباینین می‌باشد، مانند خصال کفاره.

گاهی تخییر بین اقل و اکثر می‌باشد، مانند تخییر بین یک بار یا سه بار گفتن تسبیحات اربعه.

این قسم در صورتی است که غرض مولی بر هر دو مترتب باشد اما اگر غرض مولی فقط بر اقل به طور

مطلق باشد، قسم دیگر (اکثر) مستحب می‌باشد و واجب تخییری نیست.